

	droga krajowa, droga wojewódzka
	droga asfaltowa, most
	droga utwardzona
	inna droga

Compass 2005 wz. 1966 (1986)

	Autostrada (2 – ilość jezdni, 8,5 – szerokość jezdni w m, B – rodzaj nawierzchni), nasyp (4 – wys. w m)
	Droga szybkiego ruchu
	Droga o nawierzchni twardej ulepszonej (szosa ulepszonej), wykop
	Droga o nawierzchni twardej nieulepszonej (szosa zwykła) (5,5 – szer. nawierzchni, 10 – szer. w koronie (całej szosy) w m; Br – rodzaj nawierzchni)
	1) Pawilon lub wiata przy drodze 2) zjazd z drogi 3) zakręt o małym promieniu krzywizny (poniżej 25 m)
	Droga gruntowa utrzymana (4 – szerokość drogi w m) i odcinek drogi trudny do przejazdu
	Odcinek drogi o dużym spadku 0,080 i więcej
Drogi w budowie:	
	autostrada,
	droga szybkiego ruchu,
	szosa ulepszonej,
	szosa zwykła,
	droga gruntowa utrzymana
	Droga gruntowa (wiejska) i jej odcinek trudny do przejazdu
	Droga polna lub leśna
	Droga zimowa
	Szlak karawanowy lub ścieżka dla zwierząt jucznych
	Ścieżka i kładka dla pieszych
	Odcinek ścieżki na sztucznych gzymsach (w liczniku najmniejsza szerokość, w mianowniku – długość w m)
	Droga o nawierzchni drewnianej (5 – szerokość drogi w m)
	Odcinek drogi przebiegającej po grobli lub wale

NATO 1999

	autostrada; parking
	droga ekspresowa; węzeł drogowy
	droga główna 7.4 m i więcej
	droga główna 5.5 - 7.3 m; odcinek drogi o nachyleniu 8% i więcej; przejazd
	droga drugorzędna 3.0 - 5.4 m
	numer drogi: międzynarodowej, autostrady, głównej
	droga gruntowa utrzymana; droga gruntowa: 6 - szer. drogi
	droga polna lub leśna; ścieżka
	tunel

wz. 1959

	Autostrada
	Nasyp (3 – wysokość w metrach) Szosa ulepszonej obsadzona drzewami
	Wykop (5 – głębokość w metrach)
	Szosa zwykła: 1. Szerokość nawierzchni i całej szosy (od rowu do rowu) 2. Rodzaj nawierzchni, 3. Część drogi trudna do przejazdu
	1. Zjazd z szosy 2. Przepust 3. Część drogi trudna do przejazdu
	Szosa w budowie Droga gruntowa utrzymana
	1. Mały most o długości poniżej 3 m 2. Część drogi trudna do przejazdu
	Droga gruntowa utrzymana w budowie Droga gruntowa (wiejska)
	Droga polna lub leśna
	Odcinki ścieżek na sztucznych gzymsach (25 – długość w metrach)
	Ścieżka i kładka dla pieszych
	Droga zimowa
	Droga o nawierzchni drewnianej
	Droga faszynowa, gałona, lub przebiegająca po grobli
	Ogrodzenie przy drodze: 1. drewniane 2. murowane
	Droga z opłotkami po jednej lub po obu stronach
	Droga z opłotkami do przegonu bydła
	Koryto do spuszczenia zrzębanych pni

tor kolejowy: czynny, nieczynny, stacja kolejowa

Compass 2005

wz. 1959

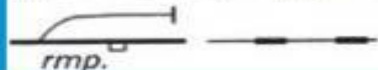
NATO 1999

linia kolejowa dwutorowa zelektryfikowana; odcinki torów o nachyleniu ponad 2%; stacja

linia kolejowa jednotorowa; wąskotorowa; przystanek

ślepy tor; rampa; kolejka linowa

wz. 1966 (1986)

Linia kolejowa trzytorowa, semafor lub sygnał świetlny

Linia kolejowa dwutorowa i stacja

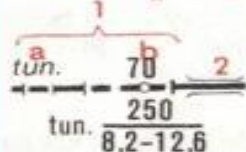
Linia kolejowa jednotorowa, przystanek lub mijanka

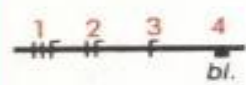
Położenie głównego budynku stacyjnego: 1) obok torów 2) między torami 3) niewiadome

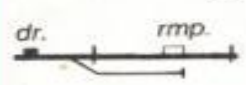
1) Nasyp 2) wykop (5 – wysokość lub głębokość w m) 3) stromy odcinek toru o pochyleniu ponad 0,020 (w górach)

1) Tunel (w liczniku długość, w mianowniku wysokość i szerokość w m). Otwór wentylacyjny (70 – głębokość w m) 2) estakada

Linia kolejowa zelektryfikowana: 1) trzytorowa 2) dwutorowa 3) jednotorowa 4) posterunek blokowy

Posterunek drogowy, rampa załadowczo – wyladowcza, ślepy tor

Linia kolejowa w budowie

Torowisko rozebranej linii kolejowej

Linia kolejowa wąskotorowa 1) stacja 2) przysta-

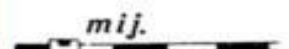
Trzy- i wielotorowa linia kolejowa. Obrótka parowozów Stacja I klasy

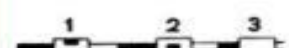
Dwutorowa linia kolejowa Stacja II i III klasy

Jednotorowa linia kolejowa z podbudową pod drugi tor Stacja IV i V klasy

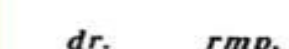
Jednotorowa linia kolejowa Przystanek lub mijanka

Położenie budynku stacyjnego: 1. obok torów 2. pomiędzy torami 3. niewiadome

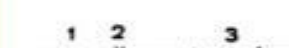
Zelektryfikowana linia kolejowa dwutorowa, posterunek blokowego

Ślepy tor, bocznic, platforma lub rampa,

Nasyp i wykop przy linii kolejowej — wysokość, — głębokość;

1. Mały most 2. Przepust 3. Tunel

Torowisko kolei rozebranej

Linia kolejowa w budowie

Linia tramwajowa

Linia kolejowa wąskotorowa i stacja

Linia kolejowa wąskotorowa zelektryfikowana

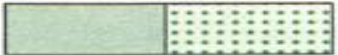
Wąskotorowa linia kolejowa (gospodarcza)

Kolejka linowa

Dworzec kolejowy,

las, sad (ogródki działkowe)

szkółki leśne

cmentarz, cmentarz żydowski

Compass 2005

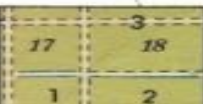
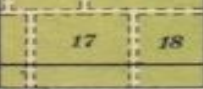

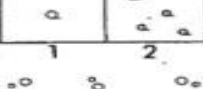
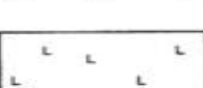
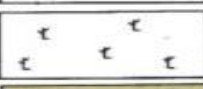
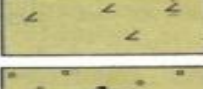

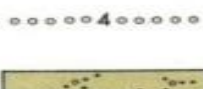
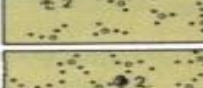
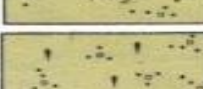

NATO 1999

wz. 1959

		las liściasty; las iglasty
		las mieszany
		młody las; kosodrzewina
		mały las; wąski pas lasu
		sad; sad z krzewami owocowymi
		grupa krzaków; plantacja krzewów owocowych

wz. 1966 (1986)

<p>sosna $\frac{25}{0,30} 6$</p> <p>klon $\frac{25}{0,30} 6$</p> <p>świerk $\frac{20}{0,25} 5$</p> <p>dąb $\frac{20}{0,25} 5$</p>	<p>Las iglasty</p> <p>Las liściasty</p> <p>Las mieszany</p>	<p>Charakterystyka drzewostanu: w liczniku wysokość drzew, w mianowniku – grubość pni, za ułamkiem – średnia odległość między drzewami w m</p>
<p>Las porastający osuwiska (drzewa pochyle)</p> <p>Wąski pas lasu lub leśny pas ochronny (6 – średnia wysokość drzew w m)</p> <p>Rząd drzew</p> <p>Mały las nie dający się przedstawić w skali mapy</p> <p>Odosobniona grupa drzew nie dająca się przedstawić w skali mapy, lecz mająca znaczenie orientacyjne: 1) drzewa iglaste, 2) liściaste, 3) mieszane</p> <p>Odosobnione drzewo o znaczeniu orientacyjnym: 1) iglaste, 2) liściaste</p>	<p>Las niskopienny (karłowaty), kosodrzewina</p> <p>Zagajnik, szkółka leśna lub młody las sadzony –</p>	

<p>klon $\frac{25}{0,25} 8$</p>	Las liściasty (licznik – wysokość drzewa, mianownik – grubość pnia drzewa, cyfra 8 – odległość między drzewami)
<p>sosna $\frac{20}{0,25} 5$</p>	Las iglasty (jodła, świerk, sosna, cedr)
<p>klon $\frac{12}{0,25} 5$</p>	Las liściasty (dąb, buk, klon, brzoza, osika i inne)
<p>jodła brzoza $\frac{20}{0,20} 8$</p>	Las mieszany
	Przesieka leśna, 3 – szerokość przesieki w metrach
	Przesieka z rowami 1. po obu stronach 2. po jednej stronie
	Numeracja oddziałów (kwartałów) leśnych
	Droga przebiegająca przesieką
	Kosodrzewina
	1. Las rzadki 2. Rzadko rosnący las karłowaty
	Niewielki lasek, nie dający się przedstawić w skali mapy
	Poręba
	Las spalony lub uschnięty
	Las powalony przez burzę
	Zagajnik – młodnik (liczba na obszarze zagajnika oznacza przeciętną wysokość drzew w metrach)
	Wąski pas lasu (leśny pas ochronny) którego szerokość nie da się przedstawić w skali mapy cyfra – wysokość drzew
	Zwarte krzaki iglaste
	Zwarte krzaki liściaste
	Zwarte krzaki kolczaste

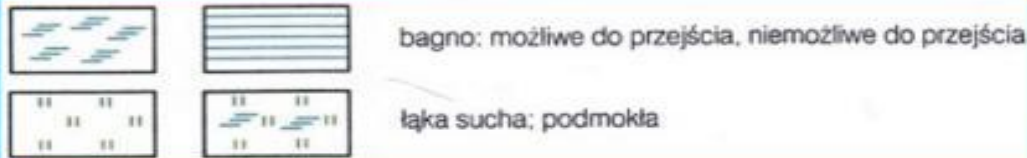

bagno duże, bagno

Compass 2005

NATO 1999

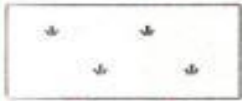
wz. 1959

wz. 1966 (1986)

Roślinność trawiasta 1) łąka 2) niskie trawy wilgociolubne (turzycza, wełnianka itp.), tylko w skali 1 : 25 000 3) wysokie trawy (o wysokości powyżej 1 m)

Zarośla trzciny i sitowia

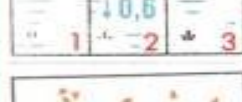
Podmokła łąka nie dająca się przedstawić w skali mapy 1) porośnięta trawą 2) porośnięta trzcina lub sitowiem (tylko na mapach 1 : 25 000)

Obszar porośnięty mchem lub porostami

Bagno niemożliwe do przejścia lub trudne do przejścia (1,8 – głębokość w m)

Bagno możliwe do przejścia (0,6 – głębokość w m)

Roślinność na bagnach:
1) trawiasta
2) mchy i porosty
3) trzciny i sitowia

Kamienisko (gołoborze)

Powierzchnia kamienista

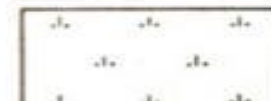
Żwirowisko

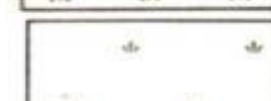
I Bagno nie do przejścia
II Bagno trudne do przejścia
III Bagno możliwe do przejścia

Liczbami oznaczono różne rodzaje roślinności bagiennej:

1 — roślinność trawiasta
2 — mchy i porosty
3 — trzcina i sitowie

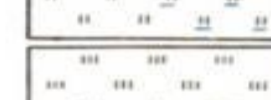
Obszar porośnięty mchem

Zarośla trzciny i sitowia

łąka i łąka podmokła

Wysokie trawy

Pastwisko

Podmokła łączka nie dająca się przedstawić w skali mapy:

1. Porośnięta trawą
2. Porośnięta trzcina lub sitowiem

Żwirowisko

Kamienisko (gołoborze)

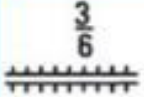

110 poziomica, skarpa ziemna, gładz narzutowy

Compass 2005

NATO 1999

  grobla, wał; 3 - szerokość, 6 - wysokość

  dół; miejsce odkrywkowego wydobycia kopalin; 15 - głębokość

 74.5 98.1 punkt wysokościowy; punkt wysokościowy na dominującym wzniesieniu; warstwice

wz. 1966 (1986)

 Wąwozy i wypłuczyska 1) o szerokości powyżej 1 mm w skali mapy, 2) o szerokości poniżej 1 mm w skali mapy (w liczniku szerokość między krawędziami, w mianowniku – głębokość w m)

 1) Urwisko (21 – wysokość w m), 2) umocnione zbocza pól na terasach

 Zbocza wąwozu porośnięte darnią i nie dające się przedstawić warstwicami

 Osypisko piaszczyste lub gliniaste

 Osypisko kamieniste lub żwirowe

 Warstwica zasadnicza pogrubiona

 Warstwica zasadnicza i jej wartość w metrach

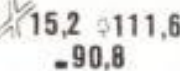
 Warstwica pomocnicza (połówkowa) i wskaźnik spadu

 Warstwica uzupełniająca (ćwiartkowa)

 Suche koryto rzeki, wyschnięte jezioro

 347,1 161,5 Punkt wysokościowy (kota) na dominującym wzniesieniu

 161,5 Punkt wysokościowy (kota)

 15,2 111,6 90,8 Charakterystyczny przedmiot terenowy jako punkt wysokościowy (kota)

  $\frac{3525,2}{(IV-X)}$ Przełęcz (w liczniku wysokość przełęczy npm., w mianowniku – okres jej dostępności)

 10 Skala – ostaniec (10 – wysokość w m)

 3 Pojedynczy wielki głaz (3 – wysokość w m)

 Kopiec kamieni

 a b 5 a b 5 Dół (5 – głębokość w m)

 a b 5 Kopiec (kurhan), 5 – wysokość w m

 Leje krasowe nie dające się przedstawić w skali mapy

 gr. Wejście do jaskini lub grotty

Rzeka i strumień

Rzeka i strumień okresowo wysychające

Podziemny lub ginący (np. w bagnie itp.) odcinek rzeki

Kanal i rów o szerokości poniżej 3 m

Kanal o szerokości od 3 do 5 m (w skali 1 : 25 000 i 1 : 50 000), od 3 do 10 m (w skali 1 : 100 000)

Kanal o szerokości od 5 do 15 m (w skali 1 : 25 000), od 5 do 30 m (w skali 1 : 50 000), od 10 do 60 m (w skali 1 : 100 000)

Kanal dający się przedstawić w skali mapy o szerokości ponad 15 m (w skali 1 : 25 000), ponad 30 m (w skali 1 : 50 000), ponad 60 m (w skali 1 : 100 000)

Podziemny odcinek kanału z szybem (włazem); 50 – głębokość szybu w m

Kanal w budowie

Kanal z urządzeniami wodorozdzielczymi 1) odprowadzenie wody w dwie strony; 2) odprowadzenie wody w jedną stronę

Kanal nawadniający (aryk) w korycie żelbetowym na podporach

Suchy rów o szerokości: 1) poniżej 5 m (w skali 1 : 25 000 i 1 : 50 000) i poniżej 10 m (w skali 1 : 100 000); 2) 5 m i więcej (w skali 1 : 25 000 i 1 : 50 000) oraz 10 m i więcej (w skali 1 : 100 000); 5 – szerokość rowu w m

Akwedukty

Most (do 3 m długości) nad nieznaczną przeszkodą lub przepust

Most lub wiadukt nie dający się przedstawić w skali mapy mający długość: do 30 m (w skali 1 : 25 000), do 60 m (w skali 1 : 50 000), do 120 m (w skali 1 : 100 000)

Most lub wiadukt dający się przedstawić w skali mapy mający długość: powyżej 30 m (w skali 1 : 25 000), powyżej 60 m (w skali 1 : 50 000), powyżej 120 m (w skali 1 : 100 000)

Compass 2005

jeziro, staw, wodospad

źródło

rzeka, potok, strumień, kładka

NATO 1999

strumień, rzeka, kanał

kanal żeglowny

0.2 87.4
kierunek prądu rzeki; 0.2 - szybkość prądu w m/s; 87.4 - punkt wysokościowy poziomu wody

suchy rów; zapora wodna nieprzejezdna

120.5
zapora wodna przejezdna; 120.5 - wys. bezwzględna korony

studnia; zbiornik wody; źródło

most; most podnoszony lub obrotowy

wz. 1966 (1986)

wz. 1959

Strumień i rzeka

Rzeka okresowa

Podziemny lub ginący (w bagnie, w piaskach itp.) odcinek rzeki

Kanal o szerokości powyżej 10 m nie dający się przedstawić w skali mapy

Kanal podziemny

Kanal w budowie

Rzeka skanalizowana lub kanał, o szerokości od 3 do 10 m z urządzeniami wodorozdzielczymi

Rzeka skanalizowana, kanał, lub rów o szerokości poniżej 3 metrów

Suchy rów

Rzeka lub rów z wałem po jednej lub obu stronach

rezerwat przyrody, obszar rezerwatu

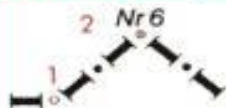
granica parku krajobrazowego

granica państwa

Compass 2005

wz. 1966 (1986)

Granica państwa 1) kopiec graniczny 2) słup graniczny

Granica posiadłości polarnych

Granica republiki związkowej

Granica województwa (w ZSRR: republiki autonomicznej, kraju, obwodu) lub granica jednostki administracyjnej pierwszego rzędu

Granica gminy (w ZSRR: obwodu autonomicznego w składzie republiki związkowej lub kraju i okręgu autonomicznego w składzie kraju lub obwodu) – tylko w skali 1 : 25 000

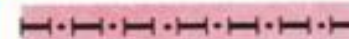

Granica dzielnicy administracyjnej miasta – tylko w skali 1 : 25 000

Granica rezerwatu

NATO 1999

granica państwa

granica województwa

granica powiatu

granica gminy

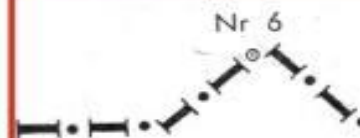

granica miasta

granica rezerwatu

wz. 1959

Granica państwa Znak graniczny

Granica województwa i miasta na prawach województwa

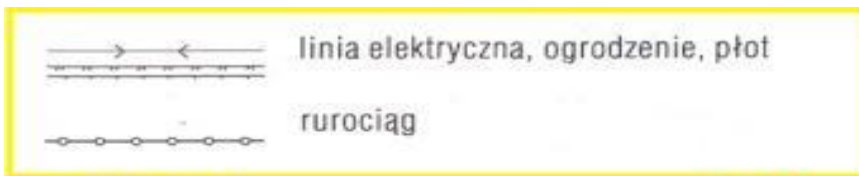

Granica powiatu, miasta wydzielonego z powiatu oraz granica dzielnic w miastach będących na prawach województwa

Granica rezerwatu państwowego

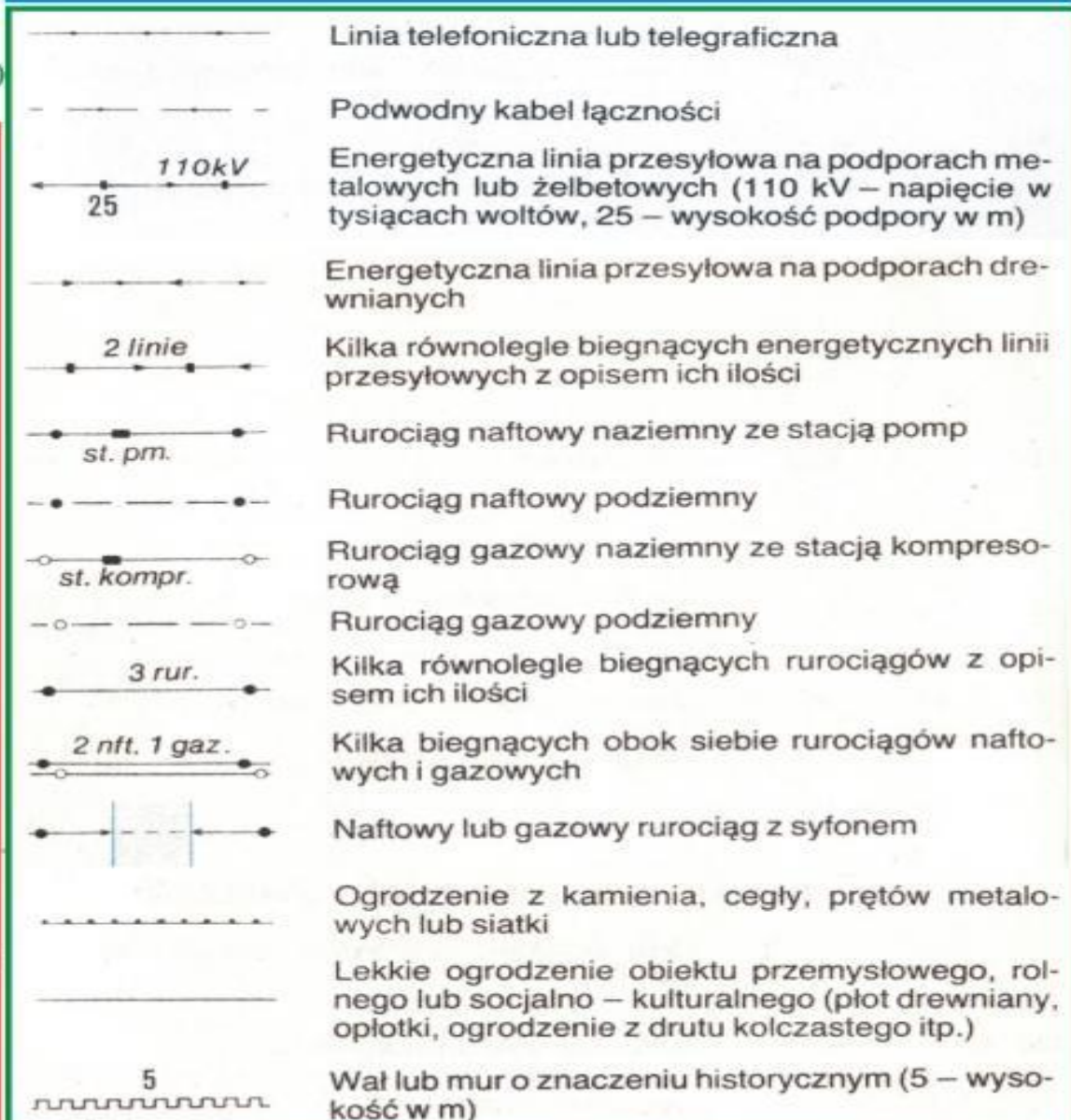
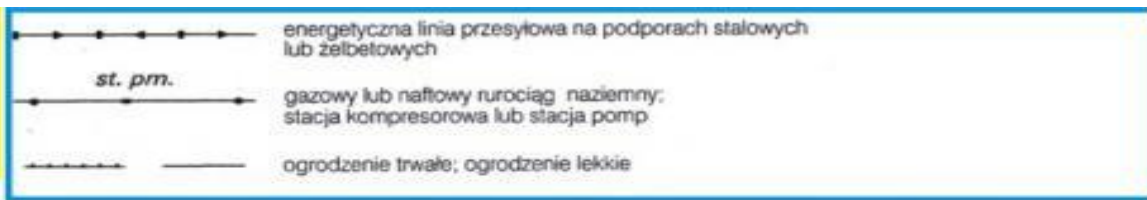
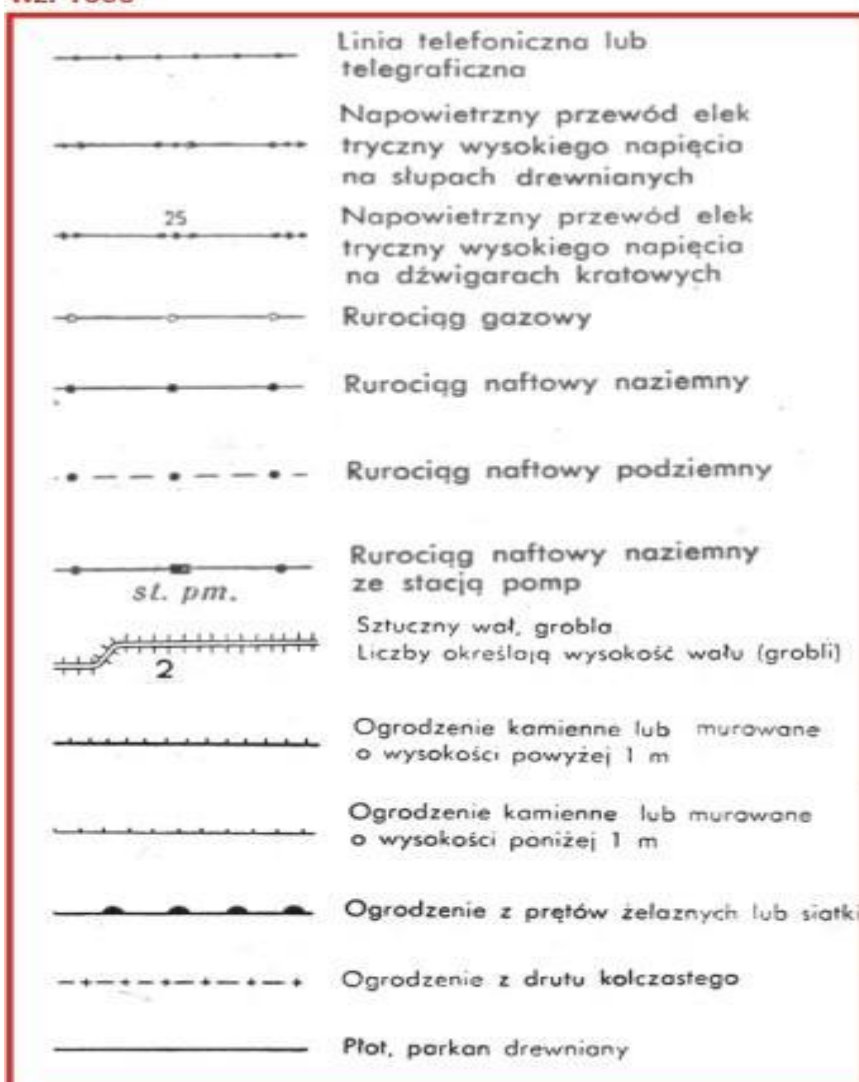

Compass 2005

NATO 1999

wz. 1959

wz. 1966 (1986)

	budynek użyty, publicznej, dom
	ruina, tablica pamiątkowa
	krzyż, figurka, mogiła
	kapliczka, kapliczka zabytkowa
	kaplica, kaplica zabytkowa
	kościół: murowany, drewniany, synagoga
	kościół zabytkowy: murowany, drewniany
	skały, urwisko skalne, jaskinia
	park zabytkowy, pomnik przyrody
	fort (bunkier), pomnik
	miejsce odpoczynku, wiatra turystyczna
	leśniczówka
	kamieniołom, kamieniołom nieczynny
	wieża: widokowa, przekładnikowa, inna

	zagroda, budynek zniszczony; zakład przemysłowy
	kościół; świątynia niechrześcijańska; kaplica
	cmentarz; pomnik; ciepłarnia
	latarnia morska; sygnał świetlny; znak sygnalizacji rzecznej
	komin; wieża; szalasy
	wieża RTV; maszt RTV; transformator
	kopalnia: czynna, nieczynna; stacja benzynowa
	punkt geodezyjny z wysokością; punkt geodezyjny na budynku, kościele
	Zbiórów 0.05
	0.05 - liczba mieszkańców w tysiącach

NATO 1989
wz. 1959

	91.6	Punkt triangulacyjny
	75.4	Punkt topograficzny
	70.9	Urządzenie lub budowla o charakterze wieży (wieża ciśnień, obserwacyjna itp.)
		Wieża lekkiej konstrukcji (obserwacyjna, reflektorowa itp.)
		Naftowa lub gazowa wieża wiertnicza
		Zbiornik materiałów pędnych lub gazu
		Stacja benzynowa i obsługi samochodów
		Latarnia morska
		Semafor lub sygnał świetlny o znaczeniu orientacyjnym
		Stacja meteorologiczna
		1. Drogowskaz 2. Słup kilometrowy
		Nadleśnictwo, leśniczówka, gajówka
		Kościół murowany Kościół drewniany Kaplica
		Meczet Świątynia buddyjska,
		Grobowiec — mazar, suburgan, obo
		Krzyż lub figura religijna, pojedynczy grób
		Pomnik, grób zbiorowy (bratnia mogiła)
		Cmentarz:
		1. nie dający się przedstawić w skali mapy
		2. dający się przedstawić w skali mapy
		Cmentarz zadrzewiony
		Skała — ostaniec (liczba przy znaku określa wysokość skały w metrach)
		Hałda:
		1. nie dająca się przedstawić w skali mapy
		2. dająca się przedstawić w skali mapy
		1. Pojedynczy wielki głaz
		2. Kamienisko
		Wejście do jaskini lub grotty
		Zakłady przemysłowe z kominem:
		1. — nie dający się przedstawić w skali mapy,
		2. — dający się przedstawić w skali mapy.
		Zakład przemysłowy bez kominia
		Szyby i sztolnie 1 — czynne 2 — nieczynne
		Miejsce odkrywkowego wydobycia surowców mineralnych:
		1 — nie dający się przedstawić w skali mapy;
		2 — dający się przedstawić w skali mapy
		Solanki
		1. nie dające się przedstawić w skali mapy
		2. dające się przedstawić w skali mapy
		Miejsce wydobywania torfu
		1. nie dające się przedstawić w skali mapy
		2. dające się przedstawić w skali mapy
		Elektrownia Elektrownia mała, wodna
		Tartak wodny Młyn wodny
		Wiatrak murawany drewniany Turbina wietrzna
		Pasieka
		Transformator Radiostacja Maszt radiostacji

Compass 2005

wz. 1966 (1986)

	Zabudowa z przewagą budynków ogniotrwałych
	Zabudowa z przewagą budynków nieogniotrwałych
	Kwartale rzadko zabudowane
	Budynki mieszkalne i niemieszkalne
	Pojedyncza zagroda
	Zniszczony lub częściowo zniszczony budynek mający znaczenie orientacyjne
	Komin fabryczny (60 — wysokość kominu w m)
	Naftowa lub gazowa wieża wiertnicza
	Naftowy lub gazowy szyb wiertniczy bez wieży
	Zakład przemysłowy, fabryka lub młyn z kominem
	Zakład przemysłowy, fabryka lub młyn bez kominu
	Kopalnia lub szyb czynny
	Kopalnia lub szyb nieczynny
	Hałda (25 i 15 — wysokość w m)
	Miejsce odkrywkowego wydobycia kopalni (5 — głębokość wykopu w m)
	Miejsce wydobycia torfu
	Piec do wypalania wapna lub uzyskiwania węgla drzewnego mający znaczenie orientacyjne
	Zbiornik materiałów pędnych lub gazu
	Stacja benzynowa
	Elektrownia wodna
	Elektrownia (elektrociepłownia)
	Chłodnia kominowa
	Transformator, podstacja elektryczna
	Radiostacja lub ośrodek telewizyjny
	Wieża radiowa lub telewizyjna (160 — wysokość wieży w m)
	Maszt radiostacji lub telewizyjny (50 — wysokość masztu w m)
	Trwała budowla o charakterze wieży (wieża ciśnienia itp.) 55 — wysokość w m
	Wieża o lekkiej konstrukcji (obserwacyjna, reflektorowa itp.)
	Młyn wodny lub tartak wodny
	Wiatrak Turbina wiatrowa
	Urząd lub agencja telekomunikacyjna, stacja telefoniczna
	Stacja meteorologiczna
	Kościół (cerkiew)
	1) Kaplica 2) mazar, suburgan, obo itp.
	Meczet
	Świątynia buddyjska, klasztor buddyjski, pagoda
	Krzyż lub figura religijna
	1) Wyróżniający się pomnik 2) pomnik, statua, słup kamienny o wys. ponad 1 m; bratnia mogiła lub grób o znaczeniu orientacyjnym
	Leśniczówka, gajówka, nadleśnictwo
	Cmentarz niezadrzewiony
	Cmentarz zadrzewiony
	Ciepłarnia
	Szopa bez ścian lub suszarnia
	Koszar dla bydła
	Grzebiskowisko zwierząt
	Pasieka

las mieszany					
bagno do przejścia					

Na mapach topograficznych kolory znaków są odpowiednio przyporządkowane:

- **NIEBIESKI** = wody (rzeki, jeziora, ale również bagna i studnie)
- **ZIELONY** = lasy
- **BRAZOWY** = ukształtowanie powierzchni (poziomice, skarpy, dołki)
- **CZARNY** = działalność ludzka (drogi, budowle, przesieki w lesie) i opisy (rodzaj lasu, wysokość góry)

Przykład współrzędnych topograficznych

Skrócone
pkt 70,1 (3456)

Przybliżone
X= 34 320
Y= 56 245
Z= 43,4

Pełne
X = 45 34 320
Y = 67 56 245
Z= 43,4

OPIS DOZORU

● komin
D1-----
82

TABLICE POGLĄDOWE DO NAUKI TOPOGRAFII WOJSKOWEJ I – ORIENTOWANIE SIĘ W TERENIE BEZ MAPY OKREŚLANIE POŁOŻENIA PUNKTÓW W TERENIE

Wybieranie i oznaczanie punktów orientacyjnych

Do orientacji w terenie wybiera się przedmioty terenowe lub formy rzeźby terenu, które nazywane są punktami orientacyjnymi (PO).

- Według formy i rodzaju PO dzieli się na:
- punktowe, których rysunek można przedstawić znakiem punktowym (samotne drzewo, figury religijne, wieże, kominy, skrzyżowania linii komunikacyjnych, wierzchołki wzgórz itp.);
  - liniowe (grzbiety górskie, linie komunikacyjne, szosy z rzędami drzew, ciekі wodne itp.);
  - powierzchniowe (małe parcele leśne, zbiorniki wodne, osiedla itp.);
  - typu zjawisk (światła, napisy na tablicach orientacyjnych, dym itp.).

Punkty orientacyjne muszą być dobrze widoczne. Używa się ich jako wskaźników do określenia położenia celów, stanowisk ogniowych, kierunków, odcinków obserwowanych, do orientacji w czasie marszów itp.

- Punkty orientacyjne wybiera się tak, aby —
- obejmowały duży obszar, wszystkie ważne kierunki, również na boki i do tyłu
  - znajdowały się we wszystkich strefach obserwowanego terenu tj. w bliższej — do 800 m środkowej — od 800 do 1500 m i dalszej powyżej 1500 m, były jednoznaczne i dobrze widoczne, niektóre z nich w nocy.

Czynności:

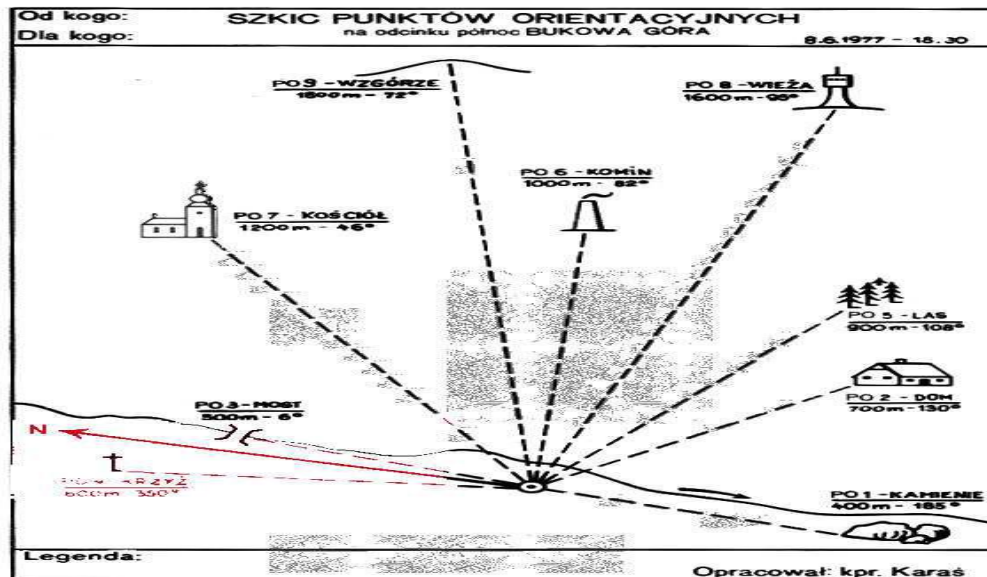
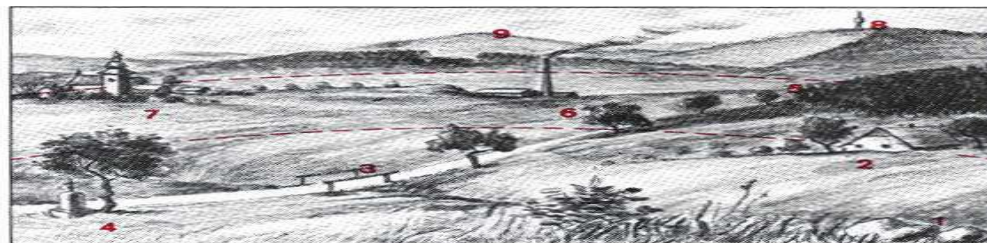
1. Wybiera się punkty orientacyjne
2. Obserwowany teren dzieli się na strefy
3. Punkty numeruje się strefami od prawej do lewej
4. Punktom nadaje się nazwy umowne
5. Mierzy się azymuty i określa odległości punktów orientacyjnych
6. Sporządza się szkic punktów orientacyjnych.

Przykłady wyznaczania punktów orientacyjnych:

- Przed nami zaorane pole. Nad prawym cyplem pola róg lasu. Cztery palce w lewo komin cegielni. Punkt orientacyjny Nr 6 — KOMIN
- W lewo przed nami żółte drzewo. Nad nim w osiedlu kościół. Punkt orientacyjny Nr 7 — KOŚCIÓŁ

Na szkicu punktów orientacyjnych oznacza się:

- własne miejsce stania (znakiem),
- punkty orientacyjne (rysunkiem kreskowym),
- numery i nazwy punktów orientacyjnych,
- azymuty i odległości punktów orientacyjnych,
- kierunek północy.

Określanie własnego miejsca stania w terenie bez mapy

Określanie własnego miejsca stania w terenie bez mapy odbywa się za pomocą nanoszenia kierunków i określenia odległości okolicznych przedmiotów terenowych.

Czynności:

1. Wyznaczają się punkty orientacyjne w terenie.
2. Określa się strony świata; niektóre z nich utożsamiają się z wyraźnym punktem w terenie.
3. Nanosi się punkt lub wykreśla linię miejsca stania.
4. Położenie miejsca stania koryguje się przy pomocy kierunków na sąsiednie przedmioty terenowe i odległości ich przedmiotów

Przykład określenia miejsca stania:

- Punkty orientacyjne. — Przed nami potok. Ok. 400 m w prawo z jego brzegiem kamienie. Punkt orientacyjny nr 1 — KAMIEŃ, itd.
- Strony świata — Punkt orientacyjny nr 3 — w lewo 1-00 nad brzegiem topola — kierunek północy.
- Nasze miejsce stania — zarosła nad brzegiem potoku, dokładnie:
— 50 m na zachód od brzegu potoku,
— 400 m na północ od punktu orientacyjnego nr 1.